

Uvodnik

Drage čitateljice i dragi čitatelji, u ovome broju donosimo pet studija. Prva je o grafičkome romanu *The Vanished Path* indijskoga autora Bharatha Murthyja iz 2015. godine. Autorica Malini Roy analizira religijske značenjske slojeve djela u kontekstu kulturnih i političkih aspekata suvremenoga indijskoga društva, a rad je popraćen vizualnim citatima iz izvornika. Drugi je rad Darje Mazi-Leskovar o hrvatskim prijevodima slovenske pripovijesti *Martin Krpan z Vrha* autora Frana Levstika iz 1858. godine. Autorica provodi poredbenu analizu četiriju prijevoda i zaključuje da su kulturni aspekti izvornika u prijevodima uspješno preneseni unatoč vremenskoj i prostornoj razlici. Slijede dvije studije posvećene prijevodima nadaleko poznate zbirke umjetničkih bajki hrvatske spisateljice Ivane Brlić-Mažuranić *Priče iz davnine* iz 1916. na mađarski i ukrajinski jezik. Mađarski prijevod analizira Anikó Utasi dokumentirajući veći broj propusta zbog kojih ističe da zbirka zaslužuje novi i kvalitetniji prijevod na mađarski jezik. Ljudmila Vasiljeva utvrđuje da ukrajinski prijevodi *Priča iz davnine*, unatoč manjim odstupanjima, svjedoče o prevoditeljskome majstorstvu i stoga ukrajinskomu čitateljstvu pružaju tekst koji primjereno predstavlja izvornik. U zadnjoj studiji Kristina Repar donosi povijesni pregled hrvatskih dječjih pjevanki, analizira uglazbljene pjesme i razmatra njihovu odgojnu ulogu. Njezin rad tematizira i slikovnicu *Dječja čitanka o zdravlju* Ivane Brlić-Mažuranić i Vladimira Kirina, objavljenu 1927., iz koje je pojedine pjesme u novije vrijeme uglazbila Heda Gospodnetić i tako tu knjižicu pridružila korpusu hrvatskih zbirki dječjih pjesama i uglazbljenih malešnica. U dodatku radu nalaze se do sada neobjavljeni notni zapisi Brlićkinih stihova.

Ovoga puta izostaje rubrika *Baština*, ali se nadam da je dostojno nadomještена *Gradom* u kojoj donosimo kronologiju hrvatske dječje književnosti od početaka do 1918. godine. Ta je kronologija sastavljena kao pregled prijelomnica u razvoju hrvatske dječje književnosti, a u budućnosti planiramo donijeti ne samo nastavak, tj. kronologiju novijih događaja i pojava u povijesnome kontekstu, nego i detaljnije kronologije za pojedina razdoblja, kao i tematski raznorodne kronologije. Početnu ideju za taj prilog dala nam je članica našega Uredništva, Milena Mileva Blažić, davne 2011. godine, na jednome od pripremnih sastanaka za pokretanje časopisa, na čemu smo joj posebno zahvalni. No inspiraciju za izradu kronologije našli su naši autori Berislav Majhut i Dubravka Težak, vodeći hrvatski književni povjesničari dječje književnosti, i u djelu i riječima Milana Crnkovića (1925. – 1998.), koji je pokrenuo i utemeljio znanstveno istraživanje dječje književnosti u Hrvatskoj. Na savjetovanju „Dječja knjiga u Hrvatskoj danas – teme i problemi“, održanome 1996. godine u Hrvatskome centru za dječju knjigu u Zagrebu, Crnković je komentirao neprimjerenu zastupljenost hrvatske dječje književnosti u natuknici o jugoslavenskim dječjim piscima u poznatome leksikonu *The Oxford Companion to Children's Literature* pa potom rekao:

Kada sam za jedan opsežni leksikon svjetske dječje književnosti predlagao da se uvrsti barem pet najvećih imena hrvatske dječje književnosti, od kojih su djela I. Brlić-Mažuranić prevedena na taj jezik, odgovorili su mi da će oni vidjeti trebaju li se ta imena uvrstiti (dakako, nisu vidjeli i nisu uvrstili), a kako su unakazili moj od njih naručeni prikaz hrvatske dječje književnosti, bolje da i ne govorim. Mislim da u svim tim pojavama ima gledanja 'von oben' karakterističnog za velike narode, ali i našeg nemara. Ako je pisac britanskog *Companiona* uzimao podatke iz slučajnog ruskog prikaza, onda vjerojatno ima krivnje i u nama što mu nismo dostavili ili čak podmetnuli neki vlastiti vjerodostojni prikaz. Stoga mislim da bi trebalo iskoristiti sve mogućnosti koje ima Nacionalni odbor preko IBBY-a (IBBY Honour list i dr.), ali bih posebno predložio da se Hrvatski centar pobrine da se napiše i objavi na engleskom jedna kratka povijest hrvatske dječje književnosti (20 do 30 stranica) koja bi se mogla dijeliti na skupovima stručnjaka za dječju književnost, na izložbama i sajmovima knjiga i koja bi pružila sigurnu obavijest i stranom čitatelju, i uredniku i historičaru dječje književnosti.

Pritom se pod slučajnim ruskim prikazom misli na to da su podatci u navedenom leksikonu preuzeti iz poglavlja posvećenoga jugoslavenskoj književnosti za djecu autora A. Romanenka u sovjetskome udžbeniku *Zarubežnaja detskaja literatura* (Moskva, 1974.), o kojemu je 1976. Stjepko Težak objavio prikaz u članku u časopisu *Metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*. Izvorni rad autora A. Romanenka ima 22 stranice, a Stjepko Težak skraćeno ga kritički prenosi na trima stranicama. Gore navedene Crnkovićeve riječi mogu se naći u njegovu radu „Neki problemi i zadaće znanstvenog istraživanja i promocije dječje književnosti u Hrvatskoj danas” objavljenome 1997. godine u zborniku *Dječja knjiga u Hrvatskoj danas* (ur. Ranka Javor, Zagreb: Knjižnice grada Zagreba). Od tada se do danas dosta toga promijenilo i mnogi su dali svoj prilog boljemu razumijevanju hrvatske dječje književnosti i njezinoj promociji u međunarodnoj akademskoj javnosti. Ipak, i autori naše kronologije donekle ispunjavaju zadaću koju je pred zajednicu hrvatskih istraživača dječje književnosti prije toliko godina stavio Milan Crnković, a koja je ujedno i dio misije časopisa *Libri & Liberi*.

U tom smislu kronologiju, ali i ostale priloge koje objavljujemo, s veseljem i entuzijazmom nudimo pozornosti svih koji su više ili manje upoznati s poviješću hrvatske dječje književnosti, nadajući se da će poslužiti kao poticaj za druga istraživanja u tome području i općenito za budući razvoj istraživanja dječje književnosti.

Smiljana Narančić Kovač

Editorial

Dear Readers,

This issue includes five papers. The first is about the graphic novel *The Vanished Path* by Bharath Murthy of 2015. The author, Malini Roy, analyses the religious meanings of this narrative in the context of cultural and political aspects of contemporary Indian society, and her text is enriched by visual quotations from the original. The second paper, by Darja Mazi-Leskovar, focuses on Croatian translations of the Slovene story *Martin Krpan z Vrha* by Fran Levstik of 1858. The author conducts a comparative analysis of four Croatian translations and concludes that cultural aspects of the source text are successfully conveyed across time and space. The two studies that follow concern translations of an international classic, the collection of literary fairy tales *Croatian Tales of Long Ago* (1916) by Ivana Brlić-Mažuranić, into Hungarian and Ukrainian. Anikó Utasi analyses the Hungarian translation, documenting several of the translator's mistakes and inadequate solutions, which leads her to believe that this collection deserves a new and better translation into Hungarian. Liudmyla Vasylyeva finds that the analysed Ukrainian translations of *Tales of Long Ago*, despite minor aberrations, reveal the translators' mastery and provide texts that adequately convey the original to the readership in the target culture. The last paper of this issue, by Kristina Repar, gives a historical overview of Croatian collections of children's song books, analyses a selection of songs and considers their educational function. She also focuses on the picturebook *A Child's Reader on Health* by Ivana Brlić-Mažuranić and Vladimir Kirin (1927), which includes poems for children that have recently been set to music by Heda Gospodnetić. This little book is thus added to the corpus of Croatian collections of children's songs and nursery rhymes. The appendix contains Gospodnetić's so-far unpublished scores of music of Brlić's verses.

This time, this issue of *Libri & Liberi* is without the section *Dusty Covers*, but I hope it has been adequately substituted by the *Fact File* section, where we publish a chronology of Croatian children's literature from its beginnings until 1918. This chronology has been compiled as an overview of important milestones in the development of Croatian children's literature. In the future, we plan to provide not only a continuation of the present overview, i.e. a chronology of relevant events and phenomena up to the present day in their historical context, but also more detailed chronologies for specific periods, as well as thematically varied chronologies. The idea for this kind of contribution was given to us by Milena Mileva Blažić, a member of our international Editorial Board, as far back as 2011, at one of the meetings preparing for the launch of the journal, and I wish to express our gratitude to her. However, our authors Berislav Majhut and Dubravka Težak, leading Croatian children's literature history scholars, also found inspiration for the bibliography in the works and words of Milan Crnković (1925–1998), a researcher who initiated and established children's

literature scholarship in Croatia. At the symposium on “Children’s Books in Croatian Today – Topics and Problems” in 1996, which took place at the Croatian IBBY section, the Croatian Centre for Children’s Books, Milan Crnković commented on what he considered to be an inadequate covering of Croatian children’s literature in the entry on Yugoslav children’s writers in the widely known lexicon *The Oxford Companion to Children’s Literature*, and then said:

When I suggested including at least five of the greatest names of Croatian children’s literature into a comprehensive lexicon of children’s literature around the world, among which works by Ivana Brlić-Mažuranić have been translated into that [English] language, they responded that they would see if those names needed to be included (of course, they did not see and did not include them), and it is perhaps better not to speak about how they mutilated my review of Croatian children’s literature they had ordered from me. I think that in all this there is some looking ‘von oben’ [from above] typical of great nations, but there is also our neglect. If the author of the British *Companion* took data from an accidental Russian overview, then it is probably our fault that we have not prepared or even provided our own, reliable version. Therefore, I think that we should use every opportunity that the National Committee has at IBBY (IBBY Honour List, etc), but I would specifically also suggest that the Croatian Centre [for Children’s Books] takes care to write and publish a short history of Croatian children’s literature in English (20 to 30 pages) which could be distributed to experts on children’s literature at various conferences, at exhibitions and book fairs, and which would also offer reliable information to foreign readers, editors, and historians of children’s literature.

By “accidental Russian overview”, Crnković refers to the fact that data in the above-mentioned lexicon were taken from a chapter on Yugoslav children’s literature written by A. Romanenko and published in the Soviet textbook *Zarubežnaja detskaia literatura* (Moscow, 1974). In Croatia, Stjepko Težak published a critical overview and summary of that text in the journal *Teaching Methodology of Croatian or Serbian* in 1976. Crnković’s comments given above can be found in his paper on “Some Problems and Tasks of Research and Promotion of Children’s Literature in Croatia Today”, published in 1997, in the book of collected papers titled *Children’s Book in Croatia Today* (ed. Ranka Javor, Zagreb). Much has changed since then, and many have made a contribution to a better understanding of Croatian children’s literature and to its promotion in the international academic community. The authors of our chronology also aim to fulfil this task, which was set before the community of Croatian researchers of children’s literature by Milan Crnković so long ago, and which is also part of the mission of *Libri & Liberi*.

In this sense, we enthusiastically offer the chronology, as well as all the other contributions in our journal, for the attention of everyone who is more or less acquainted with the history of Croatian children’s literature, hoping that it will be an incentive for future research in this area and, more broadly, for the further development of children’s literature scholarship.

Smiljana Narančić Kovač